

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р. АНГЕЛИНА ПЕТРОВА ПЕТРОВА

НАЦИОНАЛНА МУЗИКАЛНА АКАДЕМИЯ “ПРОФ. ПАНЧО ВЛАДИГЕРОВ”

ИИИ - БАН

относно кандидатурата на

доц. д-р Милена Богданова

Академия за музикално, танцово и изобразително изкуство

„Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив

за заемане на академичната длъжност

ПРОФЕСОР ПО СОЛФЕЖ и ТЕОРИЯ НА МУЗИКАЛНИТЕ ЕЛЕМЕНТИ

област на висше образование: 8. Изкуства;

професионално направление: 8.3. Музикално и танцово изкуство

в конкурс, обявен от

АКАДЕМИЯ ЗА МУЗИКАЛНО, ТАНЦОВО И ИЗОБРАЗИТЕЛНО ИЗКУСТВО

„ПРОФ. АСЕН ДИАМАНДИЕВ“ – ПЛОВДИВ,

Факултет „Музикална педагогика“

Катедра „Музикална педагогика и дирижиране“

Когато се прочете творческата биография на доц. Милена Богданова, прави впечатление нейният забележителен творчески, научен и педагогически принос в годините. Тя е изследовател, педагог, креативен творец в областта на музикално-слуховото обучение, не само в България, но и в Европейски страни. До този момент тя е създала две монографии в областта на солфежа: 1. „Музикално-педагогически и теоретични възгледи на проф. Здравко Манолов в областта на музикално-слуховото обучение“, Пловдив, 2018. (ISBN: 978-954-2963-35-6). и 2. „Солфежиране с акомпанимент на пиано – психотехника за развитие на музикалния слух“, Пловдив, 2021 (ISBN: 978-954-2963-89-9).

Прави впечатление и нейната научна дейност и участие в научни форуми, конференции: в България и в чужбина. Тя е осъществила 19 доклада, сред които два в Сърбия и Черна гора, а останалите в София и Пловдив. Те са изброени, както следва в творческата ѝ биография. Както е видно от посочените в нейната справка участия във форуми, доц. Богданова е един от най-дейните и интересни настоящи изследователи в областта на солфежа, търсейки пресечните точки на

българското и европейското музикално-слухово обучение. Освен това тя има и 21 научни публикации в български и международни списания, с които се очертава и като теоретик, който се интересува и от музиката на XX век, от идеите и историята на българската музика на XX век, където също приносът ѝ е забележителен.

Непременно трябва да се открият и приносите ѝ в педагогическата дейност: нейни студенти печелят престижни награди на конкурсите по “Теория на музикалните елементи” Музика и знание в НБУ-София. Не на последно място трябва да се изтъкне, че тя е и изпълнител-пианист, имащ също дълга и представителна дейност в концертния живот у нас. При всичката ѝ разнообразна и богата творческа дейност тя е и секретар-координатор на клуба “Млад учен” към АМТИИ, където осъществява поредица интригуващи публични лектории и чествания на видни български и чуждестранни композитори и музикални дейци. С тези свои дейности тя убедително показва, че преподаването на солфеж е комплексна дейност и подобно на своя обект, професор Асен Диамандиев, от монографията *“Музикално-педагогически и теоретични възгледи на проф. Асен Диамандиев в областта на музикално-слуховото обучение”*, тя е един многостранен, успешен, интригуващ музикант и учен, с трайни интереси и приноси в областта на съвременната ни музикална култура и на музикално-слуховото обучение.

Хабилитационният труд на доц. Милена Богданова е озаглавен: “Музикално-педагогически и теоретични възгледи на проф. Асен Диамандиев в областта на музикално-слуховото обучение”. Той поставя основата на теоретичен и исторически анализ на един от основоположниците на музикално-слуховото обучение у нас: проф. Асен Диамандиев, един от най-оригиналните теоретици, педагози, който е създал и разгърнал целия спектър от учебни помагала за дисциплината “солфеж” като се започне от началното обучение, премине се през областта на фолклора и всички видове музикално-слухови дейности. Знаем, че проф. Асен Диамандиев е и първият педагог и теоретик на музикално-слуховото обучение у нас, създал специален труд по проблемите на обучението в областта на музиката на XX век. В този смисъл, както казва и самата авторка във въвеждащите си думи, нейната монография е посветена на историята на българската солфежна школа, *“теорията и теоретичните постановки, които създават и усъвършенстват нейните*

представители в своите научни съчинения” и на *“практиката и дейностите в процеса на работа над възпитанието на музикалния слух”*. Така че трудът на Милена Богданова е всъщност фундаментален и изчерпателен, първи по рода си в своето плътно изследване на всички аспекти на приноса и солфежната ни школа, представена от проф. Асен Диамандиев.

Монографичният труд на Милена Богданова е стройно и ясно изграден в две части: първата очертава музикално-историческия принос и очертава фигурата на проф. Асен Диамандиев като основен и фундаментален първоучител в музикално-слуховото обучение у нас. Тя започва от предисторията на предтечите на обучението по музика като Кръстьо Пишурка и Добри Христов и след това успява да “разплете” и интерпретира историята на дисциплината и връзката на Асен Диамандиев с Тричков, като основа, след това със съвместните му проекти с Трендафил Миланов, Иван Пеев, Здравко Манолов и др. Така тя успява да разгледа основните стъпки в изграждането на професионалното обучение по солфеж от втората половина на XX век у нас, както и да организира информацията, въз основа на която ще открие фигурата на проф. Асен Диамандиев. В края на този обзор тя достига до извода, че: *„Историята на българската професионална школа за музикално-слухово възпитание продължава своето развитие и до днес. Обогащането на педагогическия опит и обвързването му с научно-изследователската проблематика за добри практики и иновации в обучението по солфеж достойно продължава пътя, чиито основи полагат творците – педагози и родоначалници на българската солфежна школа”* (стр. 20). В тази глава Милена Богданова прави анализ на практически и теоретични трудове по солфеж, създадени у нас. Краят на първа част съдържа и документална част: “Спомени за учителя ми по солфеж”, която допълва идеите и представите за проф. Диамандиев.

Втората част е озаглавена: *”Музикално-педагогически и теоретични възгледи на проф. Асен Диамандиев в областта на музикално-слуховото възпитание”* и представлява теоретична разработка на проблематиката, която Асен Диамандиев въвежда в музикално-слуховото обучение. Тя е приносна и в същото време обобщава лаконично, но в най-съществените концепции, идеите на Асен Диамандиев. В първата част, посветена на ладовия усет, Милена Богданова анализира фундаменталната система за обучение по солфеж, в която

Асен Диамандиев участва като основен автор: ”Начални солфежи”, като отбелязва, че: *“Те (ладовите представи) имат ключова роля при първоначалното натрупване на така необходимите за изграждането на музикалния слух музикално-слухови представи.”*(стр.35). Анализът на “Начални солфежи” на Милена Богданова е обстоен и плътен. Тя разкрива многостранността и важноста на тези пособия в началната и прогимназиална степен. Наистина забележително подробно е представен начинът, който прави “Начални солфежи” уникален не само в българската , но и в европейските практики по солфеж. Специално се анализират и началните диктовки, така чудесно подготвящи бъдещите млади музиканти за професионалната им практика като бъдещи изпълнители и теоретици. Прави силно впечатление анализът на М. Богданова върху поместените в част Седма интонационни етюди на Асен Диамандиев - наистина уникални като принос в овладяването на трудностите на музикално-слуховото обучение.

Отделен раздел е посветен на анализа на цикъла пособия, които Асен Диамандиев създава върху френската учебна литература. Като прави подробен анализ на теоретичните и практически идеи, начините за съвременно преподаване и осмислянето на този цикъл, създаден от А. Диамандиев, тя достига до извода, че: *”В обобщение на подробно разгледания, съставен от проф. Диамандиев в две части сборник „Интонационни етюди, диктовки и солфежи из френската учебна литература“ може уверено да се каже, че това пособие представлява методично издържан систематичен курс по музикално-слухово обучение, изграден върху граматиката на тоналната мажоро-минорна система. В поместените многогласни образци, проф. Диамандиев излага музикални елементи в определен порядък, позволяващ на обучаваните да придобиват ориентация за следващо многогласно възприятие – ориентация за възприеманите музикални елементи в условията на тяхното съвместно съществуване”* (стр. 83).

Забележителна е и частта, посветена на работата на Асен Диамандиев върху метроритмичния усет. Тук, както и в предходните части, Милена Богданова интерпретира много подробно и точно всичко, което и днес се използва и осъвременява в практиките на музикално-слуховото обучение. Именно идеите, анализите на практиките и сегашните употреби на приноса на Асен Диамандиев са силна страна в труда ѝ. В края на главата за

метроритмичния усет, тя казва: *”В подкрепа на това е фактът, че с всички създадени от него теоретико-практически пособия успява да обезпечи в пълнота възпитанието на музикалния слух по отношение на метроритмичните закономерности в стилистиката на класическата мажоро-минорна система, на българския фолклор, както и на музиката от ХХ век”*(стр.107).

Следващият раздел от изследването на Милена Богданова е посветен на един от най-важните приноси на Асен Диамандиев: връзката на солфежа и фолклора. Това е оспорвана, но и необходима тема, във връзка с която тъкмо приносът на Асен Диамандиев е забележителен. И в тази глава Милена Богданова прави много ясни и плътни анализи за значението, теоретичната същност, но и за практическите подходи, които днес трябва да се употребяват относно създаденото огромно дело на Асен Диамандиев във връзката на солфеж и фолклор. Тя я завършва с извода: *”Във всички свои образци, написани в народен дух, проф. Диамандиев влита освен художествен, също и дълбок образователен замисъл. Публикуваните откъси се използват успешно в солфежната практика и са подходящи както за създаване на умения за музикално-слухов анализ, солфежиране, така и за записване на елементите на музикалната изразност, характерни за българския музикален фолклор”*(стр.135). Отново тя е създала панорама от практически и теоретични идеи за актуалното използване на солфежите на народностна основа, диктовките и примерите на Асен Диамандиев - едно интригуващо и почти необозримо дело в областта на солфежа на втората половина на ХХ век у нас.

Последната глава от практико-теоретичното изследване на Милена Богданова е посветена на уникалния опит на Асен Диамандиев да приложи и изгради система за обучаване по солфеж в областта на явленията на ХХ век. Създадените от Диамандиев “Технически упражнения за овладяване на интервалите” е уникално пособие, създадено когато музиката на ХХ век е трудно допустима като обект за обучение изобщо, той използва уникалните системи на Л. Едлунд, полски източници и цитира многобройни примери от творчеството на българските автори на 12тонова музика като Константин Илиеви Лазар Николов, Иван Спасов и пр. Отново идеята за анализ на практическия принос откъм съвременната практика води М. Богданова, когато тя достига да извода: *”Тематично, материалът в този солфежник условно*

може да се раздели на две ясно разграничени подтеми: една, съдържаща технически упражнения за овладяване на интервали, тризвучия и четиризвучия, с цел изграждане на фонична представа за интервали и акордови съчетания, главно чрез секвенционни упражнения и мелодични построения, и друга, изградена от примери, из музикалната художествена литература, убедително демонстриращи специфичната употреба на предложените за овладяване музикални елементи от композиционните техники на XX век.”(стр.149).

В заключението си доц. Богданова откроява двойната цел на изследването си: практическа и теоретична - *”Целта на настоящото изследване – чрез подробен анализ и чрез добавени методически бележки и предложения за форми на работа към всеки образец, да се разшири кръгозора от възможности в музикално-слуховото обучение – считам за изпълнена”* (стр. 162).

Като заключение мога да открия следните приноси на доц. Милена Богданова:

1. Създала е един приносен и ярък анализ на историческите аспекти на възникването и развитието на българската солфеджна школа и мястото на Асен Диамандиев в нея.
2. Направила е един подробен и интригуващ исторически очерк за Асен Диамандиев, разностранната му дейност и приноса му като един от първосъздателите на професионалната система по музикално-слухово обучение у нас.
3. Създала е приносен анализ на основните елементи на музикално-слуховото обучение: ладотонален усет, метроритмичен усет и. т.н. като анализира и разглежда огромния масив от помагала и трудове на Асен Диамандиев.
4. Анализирала е теоретичния му принос за музикално-слуховото обучение у нас, който е фундаментален.
5. От голяма важност е и практико-теоретичния аспект на изследването: всеки анализиран труд на Асен Диамандиев е интерпретиран от гледната точка на функционирането му в съвременната практика на музикално слуховото обучение.
6. Специално е изследвала появата на система за солфедж в областта на XX век, в която Асен Диамандиев свързва традиционната музика и музиката на XX век. Това също е един сериозен теоретико-практически принос на авторката.

Като обобщавам стойността на теоретичното изследване на доц. Милена Богданова и взимам предвид и нейните преподавателските, художествено-творческите и научни постижения, смятам, че те дават пълно основание за увереност във възможностите ѝ да обогатява дейността на АМГИИ „Проф. Асен Диамандиев“ в качеството на хабилитиран преподавател, носител на високата академична длъжност „професор“. Убедено препоръчвам на почитаемите членове на научното жури избирането на доц. д-р Милена Богданова за **ПРОФЕСОР ПО СОЛФЕЖ и ТЕОРИЯ НА МУЗИКАЛНИТЕ ЕЛЕМЕНТИ** област на висше образование: 8. Изкуства; професионално направление: 8.3. Музикално и танцово изкуство в АМГИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив.

18. 11. 2024 г.

проф. д-р АНГЕЛИНА ПЕТРОВА ПЕТРОВА

НАЦИОНАЛНА МУЗИКАЛНА АКАДЕМИЯ “ПРОФ.ПАНЧО ВЛАДИГЕРОВ”

ИИИ - БАН